

Posiedzenie Rady Ochrony Pracy 17 lipca 2018 r.

Ocena i ograniczenie ryzyka zawodowego związanego z narażeniem na czynniki o działaniu rakotwórczym lub mutagennym

Nad tymi zagadnieniami debatowała Rada Ochrony Pracy na posiedzeniu 17 lipca br. Materiały zostały przygotowane przez Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy, Państwową Inspekcję Sanitarną i Państwową Inspekcję Pracy.

Dyrektor CIOP-PIB prof. **Danuta Koradecka** przypomniała, że według szacunków Międzynarodowej Organizacji Pracy każdego roku na świecie 666 tys. zgonów jest spowodowanych chorobami nowotworowymi chorobami nowotworowymi związanymi z narażeniem zawodowym na substancje rakotwórcze, czyli dwukrotnie więcej niż z powodu wypadków przy pracy. Natomiast w krajach UE z powodu zawodowych chorób nowotworowych umiera rocznie ponad 100 tys. osób. „Polska jest – niestety – w czołówce państw UE, w których odnotowuje się dużą liczbę przypadków śmierci w następstwie chorób nowotworowych pochodzenia zawodowego” – mówiła szefowa CIOP-PIB. Zwróciła uwagę, że według danych GUS, w ubiegłym roku zatrudnionych w warunkach zagrożenia substancjami chemicznymi było blisko 15 tys. osób. Podkreśliła, że w naszym kraju problematyka związana z czynnikami rakotwórczymi lub mutagennymi jest nadal mało znana i niezadawalająco rozpowszechniana wśród pracodawców i pracowników.

W Unii Europejskiej trwają intensywne prace nad ustaleniem kolejnych wartości wiążących dla rakotwórczych i mutagennych czynników szkodliwych dla zdrowia. „Szacuje się, że wprowadzenie proponowanych wartości dopuszczalnych pozwoli na uniknięcie ok. 100 tys. przypadków śmiertelnych w najbliższych 50 latach” – zaznaczyła prof. Koradecka. Poinformowała m.in. o pracach Międzyresortowej Komisji ds. Najwyższych Dopuszczalnych Stężeń i Natężeń Czynników Szkodliwych dla Zdrowia w Środowisku Pracy działającej przy Centralnym Instytucie Ochrony Pracy – Państwowym Instytucie Badawczym. Komisja prowadzi wszechstronne działania mające na celu zwrócenie uwagi pracodawców, pracowników oraz organów kontroli na zmiany wiążących wartości dopuszczalnych poziomów narażenia zawodowego dla szkodliwych czynników rakotwórczych lub mutagennych ustalonych w UE lub propozycji tych wartości. Szefowa CIOP-PIB podkreśliła, że istotne jest zwrotne przekazywanie do Międzyresortowej Komisji ds. NDS i NDN przez resorty i organy kontroli warunków pracy informacji na temat: stosowania w przedsiębiorstwach czynników rakotwórczych i mutagennych, wartości ich stężeń w

powietrzu na stanowiskach pracy, liczby pracowników narażonych na ich działanie oraz stosowanych środkach prewencji w celu ochrony pracowników. „Są niezbędne w negocjacjach z Komisją Europejską dotyczących ustalenia i wdrożenia do prawa krajowego wiążących wartości dopuszczalnych dla tych czynników” – mówiła prof. Koradecka.

Główny inspektor sanitarny **Marek Posobkiewicz** przedstawił doświadczenia kontrolne Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie ryzyka związanego z narażeniem na czynniki rakotwórcze lub mutagenne. Poinformował, że stwierdzone w trakcie kontroli nieprawidłowości dotyczyły m.in. braku rejestru prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie z czynnikami rakotwórczymi, braku rejestru pracowników narażonych na działanie czynników rakotwórczych, nieprzekazania do właściwego państwowego inspektora sanitarnego informacji o występowaniu w środowisku pracy czynników rakotwórczych, a także braku aktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia, rejestru czynników szkodliwych oraz kart badań i pomiarów.

Natomiast wyniki kontroli Państwowej Inspekcji Pracy w tym obszarze przedstawił dyrektor Departamentu Nadzoru i Kontroli Głównego Inspektoratu Pracy **Jakub Chojnicki**. Inspektorzy pracy ujawnili analogiczne nieprawidłowości jak inspektorzy sanitarni. Przedstawiciel PIP zwrócił uwagę, że Inspekcja Pracy realizując zadania nadzorczo – kontrolne w obszarze tematyki dotyczącej substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy podejmuje również działania prewencyjne. Wśród nich wymienił m.in. program prewencyjny „Włącz bezpieczeństwo przy obróbce drewna”. Wyjaśnił, że pył drewna twardego został umieszczony w rozporządzeniu ministra zdrowia w wykazie czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym. Zazaczył, że doświadczenia kontrolne PIP wskazują na potrzebę nowelizacji rozporządzenia ministra zdrowia z 24 lipca 2012 r. w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym. Chodzi o wprowadzenie definicji „praca w kontakcie” i „praca w narażeniu”. Ich brak wpływa m.in. na niewłaściwe prowadzenie przez pracodawców rejestru prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie z czynnikami rakotwórczymi lub mutagennymi. Ponadto dla ujednoczenia systemu zbierania danych dotyczących narażenia na czynniki rakotwórcze lub mutagenne Państwowa Inspekcja Pracy proponuje wprowadzenie obowiązku przekazywania przez pracodawców informacji o substancjach chemicznych, ich mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym tylko do jednej instytucji w celu stworzenia centralnego rejestru z dostępem *on-*

line, co zapewni organom nadzoru i kontroli (Państwowa Inspekcja Sanitarna, Państwowa Inspekcja Pracy) bezpośredni dostęp do bazy pracodawców i czynników o działaniu rakotwórczym i mutagennym, wykorzystywanych w zakładach pracy.

„Z uwagi na obserwowaną podczas kontroli PIP prawidłowość, że tematyka dotycząca zagadnień związanych z czynnikami rakotwórczymi lub mutagennymi jest nadal mało znana i rozpowszechniona u pracodawców (w szczególności mikro- i małych), zasadna jest kontynuacja przez Inspekcję kontroli oraz działań prewencyjnych, mających na celu uświadamianie pracodawcom i osobom pełniącym zadania służby bhp, obowiązków prawnych dotyczących czynników rakotwórczych lub mutagennych w środowisku pracy” – podsumował dyrektor Chojnicki.

W dyskusji członkowie Rady zwracali uwagę m.in. na potrzebę prowadzenia działań informacyjnych i prewencyjnych oraz szkoleń dotyczących bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników narażonych na działanie czynników rakotwórczych lub mutagennych w środowisku pracy. Wskazywali również na konieczność zdefiniowania pojęć „praca w kontakcie” i „praca w narażeniu”, co umożliwiłoby wyeliminowanie problemów interpretacyjnych i pozwoliło pracodawcom na właściwe wykonywanie rejestru prac związanych z pozostawaniem w kontakcie z substancjami rakotwórczymi lub mutagennymi.

Pozytywna ocena działalności Państwowej Inspekcji Pracy w 2017 r.

Rada Ochrony Pracy pozytywnie oceniła działalność Państwowej Inspekcji Pracy w 2017 r. Sprawozdanie przedstawił Radzie główny inspektor pracy **Wiesław Łyszczek** na posiedzeniu 19 czerwca br. W przyjętym stanowisku Rada podkreśliła konsekwencję inspektorów pracy w egzekwowaniu przepisów prawa pracy, wskazała na konkretne efekty, które przyniosły ich działania. Podziękowała kierownictwu Państwowej Inspekcji Pracy za m.in. podejmowanie nowych wyzwań i ograniczenie barier biurokratycznych w pracy inspektorskiej, co miało pozytywny wpływ na realizację zadań.

Rada podzieliła opinię głównego inspektora pracy podczas prezentacji sprawozdania, że Inspekcja Pracy mogłaby być bardziej skuteczna, gdyby inspektorzy otrzymali dodatkowe instrumenty prawne adekwatne do obecnych wyzwań i zagrożeń występujących na rynku pracy. Zwróciła uwagę, że „pewne pozytywne zmiany w zakresie poprawy stanu praworządności w stosunkach pracy, eliminacji zjawisk patologicznych zostały już uchwalone przez Sejm i weszły w życie, to jednak zapewnienie efektywności działania Państwowej Inspekcji Pracy wymaga uchwalenia jeszcze kilku zmian”. Poparła propozycje legislacyjne głównego inspektora pracy dotyczące: przyznania inspektorom pracy prawa do wydawania

decyzji administracyjnych skutecznie przekształcających umowy cywilnoprawne w umowy o pracę w sytuacjach, gdy praca na podstawie umów cywilnoprawnych jest świadczona w warunkach charakterystycznych dla stosunków pracy oraz zniesienia obowiązku przedstawiania dodatkowego upoważnienia do prowadzenia kontroli.

Zdaniem Rady, wprowadzenie proponowanych zmian – zwłaszcza uproszczenia procedur wszczynania kontroli – przyczyni się do wzrostu efektywności działań inspektorów pracy, wyeliminuje bariery biurokratyczne mające wpływ na skuteczność i czas prowadzenia kontroli.

W końcowej części stanowiska Rada wyraziła oczekiwanie, iż „podjęte przez głównego inspektora pracy wysiłki na rzecz zwiększenia zatrudnienia w Państwowej Inspekcji Pracy zostaną uwieńczone powodzeniem” oraz zadeklarowała, że „w pracach nad przyszłorocznym budżetem będzie zabiegać o podwyższenie wynagrodzeń w PIP, aby pozyskiwanie nowych pracowników mogło być skuteczniejsze.”